

บทความวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

อรพิน รอว์ลี

นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร. บุษกร เลิศวีระศิริกุล, โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ ฝ่ายประถม

E-mail: orapin.rowley@yahoo.com โทร 081-4300338

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนเอกชนที่ตั้งในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง จำนวน 88 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินกรอบแนวคิด และแบบสอบถาม โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนและการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน สภาพปัจจุบันพบว่าทั้งสองด้าน มีปฏิบัติงานในระดับมากตามกรอบการบริหารโรงเรียนและกรอบการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.0621$, $SD = 0.5198$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การวัดผลและประเมินผล ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.0621$, $SD = 0.5198$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านจิตใจและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสมอง สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากทั้งสองด้าน ด้านการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 4.6664$, $SD = 0.4585$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งานกิจการนักเรียน ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.6700$, $SD = 0.4590$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านจิตใจและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสมอง

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียน, ทักษะชีวิต, เขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

Received: May 5, 2021, Revised May 16, 2021, Accepted May 23, 2021

The Study of Private School Management Based on the Concept of Life Skills Development for Elementary Students in Eastern Economy Corridor Area

Orapin Rowley

Ed.D. Candidate in the Educational, Administration Program, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Professor.Pruet Siribanpitak, Ph.D.

Dr.BusakornLertveerasirikul, Chulalongkorn University Demonstration Elementary School

orapin.rowley@yahoo.com Tel. 081-4300338

Abstract

The objectives of this study were to study the current and desired conditions of the private school management based on the concept of life skills development for elementary students in Eastern Economy Corridor area. Informants are school directors, heads of academic affair and primary 1-6 students' parent from 88 private elementary schools located in 3 EEC provinces: Chachoengsao, Chonburi and Rayong. Research tools were the conceptual framework evaluation form and the questionnaire. Statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research found that current conditions and desired conditions are divided into two areas: school management and life skills development aspects. The results also indicated that the current state of school management was found at high level ($\bar{x} = 4.0621$, $SD = 0.5198$). In ranking order, curriculum development task is the highest at level and measurement and evaluation task is at lowest level. While life skill development aspect was also found at high level ($\bar{x} = 4.0621$, $SD = 0.5198$) In ranking order, heart skill is the highest at level and head skill is the lowest at level. The desirable condition in the overall is a highest level. School management was found at highest level ($\bar{x} = 4.6664$, $SD = 0.4585$). In ranking order, curriculum development task is highest at level and student affairs is the lowest at level. Life skill development was also found at highest level ($\bar{x} = 4.6700$, $SD = 0.4590$) In ranking order, heart skill is a highest at level and head skill is lowest at level.

Keywords: *School Management, Life Skills, Eastern Economy Corridor Area*

คำขอบคุณ : งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

สถานการณ์ปัจจุบันในหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับภาวะคุกคามต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในของแต่ละประเทศ เช่น ปัญหาความขัดแย้งทางด้านการเมือง ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ปัญหาภัยพิบัติ โรคระบาด หรือแม้แต่ว่าความไม่ปลอดภัยในความเป็นส่วนตัวจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อความต้องการที่จะก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำของโลก ถึงแม้ว่าหลายประเทศได้ถูกพัฒนาอย่างก้าวกระโดดไปมาก แต่ก็ไม่สามารถยืนยันได้ว่า

บุคคลจากประเทศพัฒนาแล้วเหล่านั้นจะมีความสุข มีภูมิทัศน์ที่รับมือนโยบายการต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาดหรืออย่างมีประสิทธิภาพ และขณะที่ประเทศไทยของเรามีความพยายามต้องการที่จะพัฒนาประเทศ เพื่อก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังวิสัยทัศน์ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ซึ่งการพัฒนาประเทศไทยตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีนั้น ได้กำหนดให้ใช้นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงให้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกขึ้น จึงได้จัดตั้งเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ขึ้นโดยมีพื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง และเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อและเกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561)ถึงแม้ว่าประเทศไทยมีการเตรียมความพร้อมรับมือต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แต่จากการรายงานสถานการณ์ทางสังคมของพื้นที่สามจังหวัดในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ก็มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นคู่ขนานไปพร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น พบปัญหาการค้าแรงงานมนุษย์ การจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องและผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นจุดกำเนิดก่อให้เกิดปัญหาอื่น ตามมาอีกมากมาย อีกทั้งประชาชนคนไทยที่อาศัยโดยรอบของพื้นที่สามจังหวัดในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกนั้น มีคุณภาพชีวิตที่ด้อยลง เพราะจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้เกิดมลภาวะที่เป็นพิษทางอากาศ น้ำและขยะ เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ขาดโครงสร้างพื้นฐานและที่อยู่อาศัยที่ได้มาตรฐาน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ระบบสาธารณสุข ภูมิทัศน์ รูปแบบชีวิตครอบครัวและชุมชนเปลี่ยนไป (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2561)

นอกจากนี้ยังมีรายงานสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่ง พบว่า จำนวนเด็กที่ก่อคดีและพำนักรอยู่ในสถานพินิจเด็กและคุ้มครองเยาวชนในพื้นที่สามจังหวัดเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกพบการกระทำความผิด มีจำนวนคดีที่กระทำโดยเยาวชน ในปี พ.ศ. 2560-2562 คิดเฉลี่ยเป็นร้อยละ 3 ของคดีทั่วประเทศ ประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 900 คดี เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและความสงบสุข ชื่อเสียงและการปกครอง ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่น ๆ เป็นต้น (กระทรวงยุติธรรม, 2562)จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดูแลเอาใจใส่เด็ก การสร้างพฤติกรรมเชิงบวกเพื่อป้องกันปราชญ์พฤติกรรมลบนั้น เด็กควรได้รับการเลี้ยงดู ความรัก และได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตรงความต้องการ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างดี เก่ง มีสุขและ เป็นผู้ร่วมสร้างสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้อย่างแท้จริง และควรร่วมมือกันพัฒนารูปแบบและกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีคุณภาพ ควรมีการปลูกฝังการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็นตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในได้อย่างดีมีความสุข หากไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะชีวิตอาจเป็นรากฐานก่อให้เกิดปัญหาดังที่กล่าวมาในข้างต้น

การเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเยาวชนนั้น สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เน้นแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ โดยในช่วงวัยเด็กให้พัฒนาการที่สมดุลในทุกด้าน และในวัยเรียนให้มีความรู้ ทักษะชีวิตที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ภายใต้บริบทสังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ระบุชัดเจนในเรื่องของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดยเน้นให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสมอง ภาษา และสร้างศักยภาพพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักการพหุปัญญา ปลุกฝังสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้เด็กสนใจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สร้างความเข้าใจและประสบการณ์ตรงกับงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการและบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยสรุปทุกภาคส่วนต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในเรื่องการยกระดับความรู้และทักษะชีวิตโดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์การทางตรงและทางอ้อม

การพัฒนาทักษะเด็กและเยาวชนของต่างประเทศ ในสหรัฐอเมริกา มีการสอนทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนด้วยรูปแบบ The Targeting Life Skill Model ซึ่งประกอบด้วยโปรแกรม 4H มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1890-1990 โดยโปรแกรม 4H ได้แบ่งการพัฒนาทักษะชีวิตออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความคิด (Head) ด้านจิตใจ (Heart) ด้านปฏิบัติการ (Hand) และด้านสุขภาพ (Health) ซึ่งรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต (Targeting Life Skill Wheel) ได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง (Hendricks, 1996) ด้วยกระแสความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่ได้รับทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาเริ่มตระหนักและให้ความสำคัญกับการเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตในยุคอุตสาหกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญจำเป็นกับเด็กและเยาวชน สถานศึกษาจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเพื่อใช้ทักษะเหล่านี้ในการดำเนินชีวิตในอนาคต การปลูกฝังทักษะชีวิตนั้นควรปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะชีวิตอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งถึงระดับมหาวิทยาลัย (วิจารณ์, 2555) การปลูกฝังทักษะชีวิตที่เหมาะสมเป็นการช่วยสร้างให้ต้นกล้าเหล่านี้แข็งแกร่งและเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ที่สมบูรณ์ เติบโตเป็นวัยแห่งการเรียนรู้และเหมาะสมกับการได้รับการปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง และสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างง่ายและยั่งยืน การเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นกระบวนการที่ต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ จึงต้องเริ่มสร้างตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียนการสอนในระดับประถมศึกษายังมีจุดเด่นสำคัญคือ ครูผู้สอนมีความใกล้ชิดกับนักเรียน ๆ ให้ความไว้วางใจเสมือนแม่คนที่สอง ครูผู้สอนหนึ่งคนมักรับผิดชอบการสอนมากกว่าหนึ่งวิชา จึงสามารถบูรณาการเนื้อหาสาระที่สำคัญเข้าด้วยกันซึ่งเอื้อต่อการจัดการสอนทักษะชีวิตนักเรียน (กระทรวงสาธารณสุข, 2555; สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2559)

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าทักษะชีวิตมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะวิชาการ จึงปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการสร้างทักษะชีวิตพื้นฐานให้นักเรียนเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างดีและมีสุข พร้อมเลือกศึกษาการบริหารโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก เนื่องจากโรงเรียนเอกชนในเขตสามจังหวัดจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบและความท้าทายจากเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเป็นกลุ่มโรงเรียนที่จะได้รับการพัฒนาตามแผนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560 - 2564) ประกอบกับโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่มีความเป็นเอกภาพ มีความคล่องตัวสูงในการบริหารจัดการมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความฉับไวในการรับนโยบายลงสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าระบบการศึกษาปัจจุบันยังมีบทบาทไม่เพียงพอในการสร้างนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พร้อมรับมือกับสภาพแวดล้อมที่ผันผวนในปัจจุบัน การดำรงชีวิตอยู่ในเมืองที่กำลังพัฒนาอย่างก้าวกระโดด นักเรียนยังคงมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากทักษะวิชาการเพียงอย่างเดียว และเชื่อมั่นว่าผลจากงานวิจัยศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการพัฒนามนุษย์อย่างมีคุณค่า เพื่อต่อยอดสู่การพัฒนาประเทศไทยอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน-
ประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

กรอบแนวคิดการวิจัย

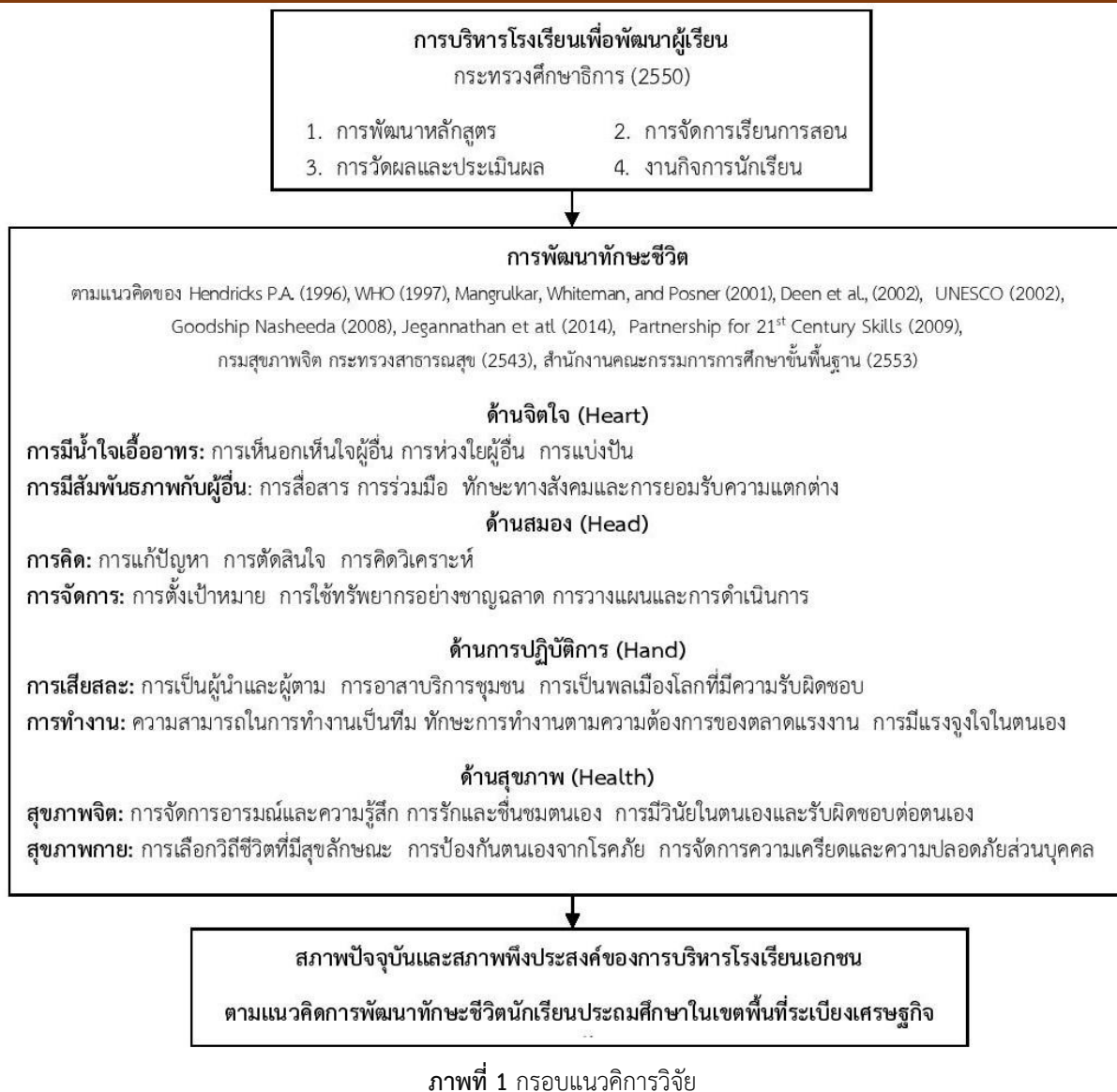
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ
บริหารโรงเรียนและแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต โดยมีรายละเอียดกรอบแนวคิด ดังนี้

1. กรอบแนวคิดการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้ศึกษากรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550)
ประกอบด้วยงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล 4) ด้านงาน
กิจการนักเรียน

2. กรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของ Hendricks P.A.(1996), WHO (1997),
Mangrulkar, Whiteman, and Posner, (2001), Deen et al. (2002), UNESCO (2002), Goodship Nasheeda (2008), Jegannathan
et al., (2014), Partnership for 21st Century Skills (2009), กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543), สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 8 องค์ประกอบย่อยดังนี้

- 1) ด้านจิตใจ (Heart): การมีน้ำใจเอื้ออาทร การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 2) ด้านสมอง (Head): การคิด การจัดการ
- 3) ด้านการปฏิบัติการ (Hand): การเสียสละ การทำงาน
- 4) ด้านสุขภาพ (Health): สุขภาพจิต สุขภาพกาย

โดยแสดงความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและกรอบแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต
นักเรียนประถมศึกษาได้ดังภาพที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนและทักษะชีวิต เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและทำการประเมินกรอบแนวคิด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบในกรอบแนวคิดในงานวิจัย พิจารณาค่าความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ที่ค่า IOC ≥ 0.5

ขั้นตอนที่ 2 นำกรอบการวิจัยที่ผ่านการประเมินแล้วมาใช้ในการสร้างเครื่องมือ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิต

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมาจากโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 88 โรงเรียน โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการโรงเรียน 2) ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้การสุ่มแบบง่าย ได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น 704 คน และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 438 คน คิดเป็นร้อยละ 62.21

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 การบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยใช้คำถามปลายเปิด (Open Ended Question)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก จากนั้นสังเคราะห์ขอบข่ายการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย และสร้างข้อคำถาม จากนั้นจึงนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence: IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ได้มากกว่า 0.989 ถือว่าข้อคำถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล 40 คน ครอบคลุมผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้ทดสอบความเที่ยงแบบสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient: KR-20) ซึ่งพบว่าค่าความเที่ยงของเครื่องมือในการวิจัยเท่ากับ 0.997

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 88 โรงเรียน โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการโรงเรียน 2) ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และ 3) ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยใช้การสุ่มแบบง่าย ได้จำนวนประชากรทั้งสิ้น 704 คน และได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 438 คน คิดเป็นร้อยละ 62.21

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตรของ Priority Need Index Modified ($PNI_{modified}$) ใช้แบบปรับปรุงจากสูตรดั้งเดิม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่
ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออกแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียน
ประถมศึกษาในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก

การบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการ พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพพึงประสงค์			
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	ลำดับ
ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.0952	0.5760	มาก	1	4.7088	0.4461	มากที่สุด	1
1. ด้านจิตใจ (Heart)	4.1705	0.6778	มาก	1	4.7301	0.4982	มากที่สุด	2
1.1 การมีน้ำใจเอื้ออาทร	4.1420	0.7980	มาก	2	4.7216	0.5417	มากที่สุด	2
1.2 การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.1989	0.6930	มาก	1	4.7386	0.5236	มากที่สุด	1
2. ด้านสมอง (Head)	3.9801	0.6811	มาก	4	4.6733	0.5180	มากที่สุด	4
2.1 การคิด	3.9773	0.7779	มาก	2	4.6932	0.5628	มากที่สุด	1
2.2 การจัดการ	3.9830	0.7129	มาก	1	4.6534	0.5548	มากที่สุด	2
3. ด้านปฏิบัติการ (Hand)	4.0881	0.6820	มาก	3	4.6932	0.5395	มากที่สุด	3
3.1 การเสียสละ	4.1023	0.7565	มาก	1	4.6932	0.5729	มากที่สุด	1
3.2 การทำงาน	4.0739	0.7331	มาก	2	4.6932	0.5729	มากที่สุด	1
4. ด้านสุขภาพ (Health)	4.1420	0.6322	มาก	2	4.7386	0.4956	มากที่สุด	1
4.1 สุขภาพจิต	4.1364	0.7120	มาก	2	4.7557	0.5042	มากที่สุด	1
4.2 สุขภาพกาย	4.1477	0.6852	มาก	1	4.7216	0.5417	มากที่สุด	2
ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.0625	0.5566	มาก	3	4.6790	0.4745	มากที่สุด	2
1. ด้านจิตใจ (Heart)	4.2045	0.6376	มาก	1	4.7614	0.4503	มากที่สุด	1
1.1 การมีน้ำใจเอื้ออาทร	4.2045	0.7036	มาก	1	4.7727	0.5066	มากที่สุด	1
1.2 การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.2045	0.6703	มาก	1	4.7500	0.4721	มากที่สุด	2
2. ด้านสมอง (Head)	3.8949	0.7023	มาก	4	4.6648	0.5436	มากที่สุด	2
2.1 การคิด	3.8693	0.7709	มาก	2	4.6875	0.5647	มากที่สุด	1
2.2 การจัดการ	3.9205	0.7441	มาก	1	4.6420	0.5779	มากที่สุด	2
3. ด้านปฏิบัติการ (Hand)	4.0653	0.6324	มาก	3	4.6250	0.5819	มากที่สุด	3
3.1 การเสียสละ	4.0909	0.7032	มาก	1	4.6420	0.5974	มากที่สุด	1
3.2 การทำงาน	4.0398	0.6707	มาก	2	4.6080	0.6322	มากที่สุด	2
4. ด้านสุขภาพ (Health)	4.0852	0.6468	มาก	2	4.6648	0.5384	มากที่สุด	2
4.1 สุขภาพจิต	4.1193	0.7191	มาก	1	4.6534	0.5945	มากที่สุด	2
4.2 สุขภาพกาย	4.0511	0.6950	มาก	2	4.6761	0.5479	มากที่สุด	1
การวัดผล ประเมินผล	4.0263	0.6007	มาก	4	4.6520	0.4982	มากที่สุด	3
1. ด้านจิตใจ (Heart)	4.0966	0.6922	มาก	2	4.6989	0.5129	มากที่สุด	1
1.1 การมีน้ำใจเอื้ออาทร	4.1080	0.7443	มาก	1	4.6989	0.5294	มากที่สุด	1
1.2 การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.0852	0.7396	มาก	2	4.6989	0.5608	มากที่สุด	1
2. ด้านสมอง (Head)	3.9034	0.6755	มาก	4	4.6136	0.5743	มากที่สุด	4
2.1 การคิด	3.8864	0.7624	มาก	2	4.6193	0.5928	มากที่สุด	1
2.2 การจัดการ	3.9205	0.7046	มาก	1	4.6080	0.6139	มากที่สุด	2
3. ด้านปฏิบัติการ (Hand)	4.0057	0.6824	มาก	3	4.6619	0.5432	มากที่สุด	2
3.1 การเสียสละ	4.0398	0.7357	มาก	1	4.6705	0.5497	มากที่สุด	1
3.2 การทำงาน	3.9716	0.7045	มาก	2	4.6534	0.5750	มากที่สุด	2
4. ด้านสุขภาพ (Health)	4.0994	0.6719	มาก	1	4.6335	0.5738	มากที่สุด	3
4.1 สุขภาพจิต	4.1023	0.7335	มาก	1	4.6364	0.5987	มากที่สุด	1

การบริหารโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดการ พัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพพึงประสงค์			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
4.2 สุขภาพกาย	4.0966	0.6984	มาก	2	4.6307	0.6000	มากที่สุด	2
ด้านงานกิจการนักเรียน	4.0646	0.5668	มาก	2	4.6257	0.5366	มากที่สุด	4
1. ด้านจิตใจ (Heart)	4.1619	0.6788	มาก	1	4.6818	0.5564	มากที่สุด	1
1.1 การมีน้ำใจเอื้ออาทร	4.1591	0.7311	มาก	2	4.6875	0.5846	มากที่สุด	1
1.2 การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น	4.1648	0.6937	มาก	1	4.6761	0.5684	มากที่สุด	2
2. ด้านสมอง (Head)	3.9574	0.6565	มาก	4	4.5966	0.5993	มากที่สุด	4
2.1 การคิด	3.9545	0.7236	มาก	2	4.6193	0.6210	มากที่สุด	1
2.2 การจัดการ	3.9602	0.6792	มาก	1	4.5739	0.6371	มากที่สุด	2
3. ด้านปฏิบัติการ (Hand)	4.0710	0.6181	มาก	2	4.6108	0.5884	มากที่สุด	3
3.1 การเสียสละ	4.0682	0.6641	มาก	2	4.6364	0.6082	มากที่สุด	1
3.2 การทำงาน	4.0739	0.6416	มาก	1	4.5852	0.6081	มากที่สุด	2
4. ด้านสุขภาพ (Health)	4.0682	0.6641	มาก	3	4.6136	0.5818	มากที่สุด	2
4.1 สุขภาพจิต	4.0625	0.7104	มาก	2	4.6023	0.6149	มากที่สุด	2
4.2 สุขภาพกาย	4.0739	0.6678	มาก	1	4.6250	0.5819	มากที่สุด	1
เฉลี่ยรวม	4.0621	0.5198	มาก		4.6664	0.4585	มากที่สุด	

สรุปผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0621, SD = 0.5198)ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0952, SD = 0.5760) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.1705, SD = 0.6778) รองลงมาคือด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.1420, SD = 0.6322) ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0881) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.9801, SD = 0.6811) ตามลำดับรองลงมาคือ ด้านงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0646, SD = 0.5668) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.1619, SD = 0.6788) รองลงมา คือ ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0710, SD = 0.6181) ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0682, SD = 0.6641) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.9574, SD = 0.6565) ตามลำดับด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0625, SD = 0.5566) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.2045, SD = 0.6376) รองลงมาคือด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0852, SD = 0.6468) ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0653, SD = 0.6324) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.8949, SD = 0.7023) ตามลำดับและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของการบริหารโรงเรียน คือ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0263, SD = 0.6007) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0994, SD = 0.6719) รองลงมาคือ ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0994, SD = 0.6922) ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.0057, SD = 0.6824) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.9034, SD = 0.6755) ตามลำดับ

ขณะที่ค่าเฉลี่ยในภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ด้านการบริหารโรงเรียน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6664, SD = 0.4585) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.7088, SD = 0.4461) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.7386, SD =

0.4956) รองลงมาคือ ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.7301, SD = 0.4982) ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.6932, SD = 0.5395) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านสมอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.6733, SD = 0.5180) ตามลำดับ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6790, SD = 0.4745) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่าด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.7614, SD = 0.4503) รองลงมาคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6648, SD = 0.5436) ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6648, SD = 0.5384) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6250, SD = 0.5819) ตามลำดับ ด้านการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6520, SD = 0.4982) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6989, SD = 0.5129) รองลงมาคือ ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6619, SD = 0.5432) ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6335, SD = 0.5738) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6136, SD = 0.5743) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของการบริหารโรงเรียน คือด้านงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6257, SD = 0.5366) เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบของการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6818, SD = 0.5564) รองลงมาคือ ด้านสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6136, SD = 0.5818) ด้านปฏิบัติการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.6108, SD = 0.5884) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านสมอง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.5966, SD = 0.5993) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตร เป็นด้านที่มีความสำคัญมากในการบริหารโรงเรียน เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นกรอบการกำหนดนโยบายในพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามทิศทางการกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Sowell, 2000) เปรียบเทียบหลักสูตรเหมือนกับเข็มทิศในการเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้คน และยังเป็นตัวกำหนดและสะท้อนแนวความคิดจากการเรียนรู้ และกิจกรรมทางการศึกษาให้กับนักเรียน(สนิย์ ภูพันธ์, 2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่าเป็นเสมือนเป้าหมายพลเมืองให้มีคุณภาพ เป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษาแก่นักเรียน และหลักสูตรยังเป็นแนวทางในการสร้างความเจริญของงานและการพัฒนาของเด็ก ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตนักเรียนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบภายนอกหลายประการ(Gordon &Rebell 2007) กล่าวว่า การสร้างหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดชีวิตและในทุกสถานการณ์จะมีคนมีชีวิตอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นการสร้างหลักสูตรพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนจะต้องคำนึงถึงปรัชญาโลก ปรัชญาของประเทศ ค่านิยม ความต้องการของสังคม และสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยใช้ปรัชญาของโลก (World Philosophy) เป็นพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา(Webb, Metha& Jordan, 2003)กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องได้รับการออกแบบให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนและเตรียมนักเรียนให้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ และหลากหลายนอกโรงเรียนได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับได้ของคนในสังคม(Dewey, 1916)มีการระบุชัดเจนว่าการเรียนรู้นอกห้องเรียนของนักเรียนมีผลสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียนของนักเรียน (Anyon,2005), Barton (2003)โดยเฉพาะในยุคที่การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงและผันผวนตลอดเวลา

ในขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในสภาพปัจจุบัน คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อาจเป็นเพราะการวัดผลและประเมินผลด้านการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นเรื่องใหม่สำหรับโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูส่วนใหญ่มีความถนัดและคุ้นชินกับการวัดผลและประเมินผลเพียงมิติความรู้และความจำผ่านแบบทดสอบ หรือการประวัดผลและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) ผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องอาจได้รับทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของนักเรียนในเพียงรูปแบบคะแนนและเกรดเพื่อเลื่อนชั้นเรียนเท่านั้น แต่การพัฒนาทักษะชีวิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย(cognitive domain) ด้านจิตพิสัย (affective domain) และด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) ตามแนวคิดของ(Bloom, 2001) การเรียนรู้ด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัยมีวิธีการวัดผลประเมินที่แตกต่างจากด้านพุทธิพิสัยที่โรงเรียนคุ้นชิน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Hopkins and Antes, 1990)กล่าวว่า จิตพิสัยเป็นกระบวนการภายในของมนุษย์ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ค่านิยม อารมณ์ของมนุษย์มากกว่าความเข้าใจ เป็นความชอบ/ไม่ชอบ และความพอใจไม่พอใจ (บุญชม, 2550) ได้กล่าวว่าจิตพิสัยรวมถึงความรับผิดชอบ การปรับตัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การแสดงตัวตน สุขภาพจิต การมีจิตสำนึกในหน้าที่พลเมือง บุคลิกภาพและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้วย ซึ่งต้องใช้กระบวนการวัดผลและประเมินผลที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรม คือ การใช้แบบตรวจสอบรายการ การสังเกต การสัมภาษณ์ การรายงานตนเอง และการประเมินโดยเพื่อน จากการศึกษาของ (พัชรินทร์, 2559) ในขณะที่การเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย เกี่ยวข้องกับการใช้อวัยวะต่างๆของร่างกายที่ประสานสัมพันธ์กันของกล้ามเนื้อและระบบประสาทต่าง ๆ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557)และการศึกษาของ (ส.วาสนา, 2544) ได้ระบุวิธีการและเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลด้านการปฏิบัติดังนี้ การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบ การทดสอบเฉพาะส่วนที่สำคัญการปฏิบัติงานในสถานการณ์จำลองตัวอย่างผลงานการปฏิบัติงานจริง

และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในสภาพพึงประสงค์ คือ ด้านกิจการนักเรียนอาจเป็นเพราะ โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนในด้านวิชาการและอาจมองข้ามความสำคัญและประโยชน์ของงานกิจการนักเรียน โรงเรียนล้วนต้องการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการแข่งขันหรือประเมินระดับห้องเรียน โรงเรียน และประเทศ ผู้เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจว่างานกิจการนักเรียนสามารถพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมทักษะทุกด้านของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (ธงชัย, 2537) ระบุว่างานกิจการนักเรียนจะช่วยพัฒนานักเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการ และเป็นการสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียน (วิภาวรรณ, 2555) อธิบายว่างานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวกับนักเรียนโดยตรง กิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีงาม มีระเบียบวินัย และส่งผลให้นักเรียนมีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน (อนัญญา และนันทิยา, 2557) พบว่างานกิจการนักเรียนช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามวัยของนักเรียนและความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิต มีคุณภาพทางอารมณ์ที่เหมาะสม มีศีลธรรม จริยธรรม สามารถพัฒนานตนเองสู่โลกของการทำงาน และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

เมื่อพิจารณาในรายองค์ประกอบย่อย ของการพัฒนาทักษะชีวิตพบว่า ด้านสมอง เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของทุกมิติทั้งในสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยยังคงเน้นการท่องจำเพื่อใช้สอบวัดผล แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างพยายามสนับสนุนและกำหนดนโยบายให้โรงเรียนจัดการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในทางปฏิบัติ พบว่า โรงเรียนและครูยังคงจัดการสอนและกิจกรรมรูปแบบเดิม แม้ครูจะผ่านการอบรมยกระดับความรู้เรื่องการพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนมาแล้ว ครูอาจขาดความมั่นใจและการนำความรู้มาประยุกต์ใช้จริงในห้องเรียน โรงเรียนขาดการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมกับการวัดทักษะการคิดการประเมินไม่สะท้อนผลลัพธ์ที่แท้จริงและผลการประเมินอาจไม่เป็นรูปธรรมเพียงพอต่อการนำผลไปปรับใช้พัฒนานักเรียนต่อไปได้ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความแตกต่างหรือพัฒนาการทางการคิดของนักเรียนอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนประถมศึกษา โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจ ความตระหนักในความสำคัญของทักษะชีวิตให้นักเรียนและผู้ปกครอง โดยอธิบายกระบวนการพัฒนาอย่างละเอียดและชัดเจน รวมถึงการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และงานกิจการนักเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดกว้างให้ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตให้นักเรียนและผู้ปกครองรับทราบขั้นตอนกิจกรรมอย่างชัดเจน
3. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการทางด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่บ้านด้วย จัดทำแบบประเมินที่ชัดเจนเข้าใจง่ายสำหรับผู้ปกครอง การสนับสนุนของผู้ปกครองและการร่วมสังเกตทักษะชีวิตของนักเรียนที่บ้านจะช่วยให้ทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนปรากฏและอยู่กับนักเรียนอย่างยั่งยืน
4. จากผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจของการวัดผลและประเมินผลของการพัฒนาทักษะชีวิตของครูและผู้ปกครองมีค่อนข้างจำกัด และโรงเรียนยังไม่ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเท่าที่ควร โรงเรียนควรจัดพัฒนาครูในเรื่องการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้และกิจกรรมที่ต่างกัน เพื่อให้ได้ผลสะท้อนกลับที่แท้จริงและนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนในระดับอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจภาคตะวันออก
2. ควรมีการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนในบริบทพื้นที่โรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่หลากหลายและเกิดประโยชน์กับนักเรียนในพื้นที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2561). รายงานสถานการณ์ทางสังคม ระดับกลุ่มจังหวัด
- จังหวัด ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา และตราด ประจำปี 2561. สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 3.ชลบุรี
- กระทรวงยุติธรรม. (2562). จำนวนร้อยละของคดีที่เป็นการกระทำผิดซ้ำที่ดำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศ. สืบค้นเมื่อ
- เมษายน 4, 2563 จาก <http://www.djop.go.th/stat/statbetween2008-2011/item/310>
- กระทรวงสาธารณสุข. (2555). 6 คำถามสร้างทักษะชีวิต: ประสบการณ์สำหรับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แผนงานสร้างเสริม
- สุขภาพจิต. นนทบุรี: หจก. จุลลายมอร์นิ่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ.
- เดลินิวส์. (2562). สพฐ.กำจัดจุดอ่อนปรับการวัดผลและประเมินผลในห้องเรียน. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 15, 2563,
- จาก <https://www.dailynews.co.th/education/730653>
- ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2, 2563, จาก
- <https://sites.google.com/site/anansak2554/thvsdi-kar-reiyn-ru-khx-ngblum>
- ธงชัย สันติวงษ์. (2537). องค์การและการบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2550). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. ประสานการพิมพ์ : กาฬสินธุ์.
- พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ. (2559). เอกสารประกอบการสอน การวัดผลและประเมินผล Educational Measurement and Evaluation. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : แฮสออฟเคอร์มิสท์.ศิริชัย
- ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2559). คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอน เด็กวัยเรียน 6-12 ปี. ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.กรุงเทพมหานคร.
- วิจารณ์ พานิช (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์. กรุงเทพมหานคร.
- วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์. (2555). การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัด กาญจนบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ส.วาสนา ประवालพฤษซ์. (2544). คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเรื่อง “หลักและเทคนิคการประเมิน ทางการศึกษา”. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนแนจเม้นท์.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย.เชียงใหม่: The Knowledge Centre
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2561). แผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2560-2565. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 2561-2580 ฉบับราชกิจจานุเบกษา. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- อณัญญา เรืองวณิช และนันทยา น้อยจันทร์. (2557). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ. ปีที่4 ฉบับที่7 กรกฎาคม-ธันวาคม 2557
- Anyon, J. (2005). Radical possibilities. New York: Routledge.
- Barton, P. E. (2003). Parsing the achievement gap. Preinceton, NJ: Education Testing Service
- Dewey, J. (1916). Democracy and education: An introduction to the philosophy of education. New York: Free press.
- Gordon, E. W. &Rebell, M. (2007). Toward a comprehensive system of education. Teacher College Records. Vol 109 No. 7 pp. 1836 – 1843.
- Hendricks P.A. (1996). Targeting Life Skills Model. Iowa State University Extension. Ames, IA. สืบค้นเมื่อ มกราคม 12, 2560 จาก <http://www.extension.iastate.edu/4H/explore>
- Hopkins, C.D. and Antes, R.L. (1990). Classroom Measurement and Evaluation. (3 rd ed.). Itasc, IL : F.E. Peacock.
- Sowell, E. (2000). Curriculum: An intergrative introduction (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ:Merrill Prentice Hall.
- Webb, L. D., Metha, A. & Jordan, K. F. (2003). Foundation of American education (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill Prentice Hall.